

Slm. 8-9

Pasuunat

Ensimmäinen seitsensarja, seitsemän sinettiä, jätettiin kuudennen sinetin murtuessa seuraavaan "Karitsan vihan päivään", jolloin luomakunta ja maan mahtavat kauhistuvat Jumalan tuomiovallan tullessa julki. Tämän jälkeen luvussa 7 saatiin kurkistaa "kulissien taakse", ja Johannekselle paljastettiin lohduttavana näkyä Jumalan omien merkitseminen sinetillä – heidät varjellaan vitsausten keskellä.

Nyt, kahdeksannessa luvussa seitsemäs sinetti murretaan, mutta nyt ei seuraakaan enää jatkoa kuudennelle sinetille, vaan alkaa uusi seitsejakso. Ilmestyskirja ei todellakaan ole aikajärjestyksessä yksinkertaisesti alusta loppuun etenevä kuvaus maailman lopusta, vaan pikemminkin joukko erilaisia profetallisia näkyjä, jotka kuvaavat eri näkökulmista ja eri puolia painottaen sitä, millaista Kristuksen odottaminen synkkenevän maailman keskellä on.

8: 1. Ja kun Karitsa avasi seitsemännen sinetin, tuli taivaassa äänettömyys, jota kesti noin puoli hetkeä. 2. Ja minä näin ne seitsemän enkeliä, jotka seisovat Jumalan edessä, ja heille annettiin seitsemän pasunaa. 3. Ja tuli eräs muu enkeli ja asettui alttarin ääreen pitäen kultaista suitsutusastiaa, ja hänelle annettiin paljon suitsukkeita pantavaksi kaikkien pyhien rukouksiin kultaiselle alttarille, joka oli valtaistuimen edessä. 4. Ja suitsukkeiden savu nousi pyhien rukousten kanssa enkelin kädestä Jumalan eteen. 5. Ja enkeli otti suitsutusastian ja täytti sen alttarin tulella ja heitti maan päälle; silloin syntyi ukkosenjylinää ja ääniä ja salamoita ja maanjäristystä.

"Taivaassa tuli äänettömyys" – mistä on kyse? Aiemmin on näkemisen ohella kuvattu paljon siitä, mitä taivaassa *kuullaan* – siellä ovat neljä olentoa, kaksikymmentä neljä vanhinta (luvut 4-5) ja he laulavat lakkaamatta Pyhä-hymniä valtaistuimella istuvalle (4:8) ylistäen häntä (4:11) ja karitsaa suurella äänellä (5:12), veisaten karitsalle "uutta virttä" kannelten säestyksellä (5:9). Taivaassa ovat marttyyrien sielut, jotka "huutavat suurella äänellä" (6:10) hyvitystä heitä vastaan tehdystä vääryydestä, mutta on Johannekselle näytetty myös kuva riemuitsevasta seurakunnasta, valkovaatteisista, jotka "huutavat suurella äänellä" ylistystä pelastumisestaan (7:10). Jokainen näky taivaasta on myös kuvannut sitä, kuinka Jumalaa on - laulaen, rukoillen, joskus huutaenkin – ylistetty hänen suurista teoistaan.

Tätä äänimaailmaa vasten kahdeksannen luvun hiljaisuus on korviahuumaavaa. Mikä saattaisi olla syynä tällaiseen hiljaisuuteen? Nyt ovat vaiti enkelit, kultakruunuiset vanhimmat, jopa neljä olentoa, joista ennen sanottiin että he "lakkaamatta, päivin ja öin" lauloivat Pyhä-hymniä. Syy kerrotaan jakeissa 3-5: taivaalliseen jumalanpalvelukseen astuu enkeli suitsutusastian kanssa, tuodakseen "pyhien rukoukset" Jumalan eteen. Suitsuke on ikivanha vertauskuva rukouksesta, joka kohoaa ihmiseltä Jumalan luo, ja nyt tällaisia rukouksia kuulemaan *koko taivas hiljentyy*. Johannekselle ja ilmestyskirjan lukijalle ilmaistaan näin miten valtavasta asiasta on kyse tavallisessa rukouksessa – taivas hiljenee, kaikki kuuntelevat tarkasti, kun Jumalan omat täällä maan päällä tuovat pyyntönsä, kiitoksensa ja ylistyksensä Jumalan tietoon.

Jakeessa 5 nähdään myös se voima, joka rukouksessa on: se astia, jolla rukoukset tuotiin Jumalan eteen, nyt täytetään "alttarin tulella" ja heitetään maan päälle – syntyy ukkosen jylinää, ääniä, salamoita ja maanjäristystä. Pyhien rukoukset voivat olla heikkoja, eivätkä ne *itse itsessään* mitään teekään – mutta ne

kuullaan taivaassa, ja taivas vastaa niihin voimallisesti. Tässä on hyvä muistaa esim. Martti Lutherin kirjoittama ylistys rukouksesta kristittyjen suojana:

Meidän tulee tietää, että rukous on ainoa suojakilpemme. Sillä kun Perkele käy kimppuumme kaikkine voimineen ja joukkoineen, olemme vastustajiksi aivan liian heikkoja. Helposti ne pystyvät polkemaan meidät jalkoihinsa. Tämä meidän on otettava huomioon, ja siksi meidän on tartuttava niihin aseisiin, jotka kristityllä pitää olla, jotta hän kestäisi Perkeleen hyökkäykset. Mikä sinun mielestäsi on tähän mennessä saanut aikaan niin suuria, että vihollistemme juonet, hankkeet, murhat ja kapinat on torjuttu ja tukahdutettu - kaikki tuo, minkä avulla Perkele on ajatellut kukistaa meidät ja evankeliumin? Ei sitä ole saanut aikaan mikään muu kuin rukousten rautamuuri, jonka muutamat rinnallamme seisleet hurskaat ihmiset ovat pystyttäneet. Muutoin vihollisemme olisivat itsekkin päässeet näkemään aivan toisenlaisen näytelmän, Perkeleen hukuttamassa vereen koko Saksanmaan. Mutta vaikka heillä nyt on varaa rohkeasti ilkkua ja heittää herjojaan, me aiomme siitä huolimatta antaa heille ja Perkeleelle riittävän vastuksen pelkästään rukousten voimin, kunhan vain pysymme ahkerina emmekä antaudu välinpitämättömyyteen. Milloin vain joku hurskas kristitty rukoileekin: "Rakas Isä, anna tahtosi nyt toteutua", hän vastaa korkeudesta: "Kyllä, rakas lapsi, se tulee pysymään ja toteutumaan vastoin Perkeleen ja koko maailman tahtoa." (Iso katekismus, Isä meidän –rukouksen johdanto)

6. Ja ne seitsemän enkeliä, joilla oli ne seitsemän pasunaa, hankkiutuivat puhaltamaan pasunoihin.

7. Ja ensimmäinen enkeli puhalsi pasunaan; niin tuli rakeita ja tulta, verellä sekoitettuja, ja ne heitettiin maan päälle; ja kolmas osa maata paloi, ja kolmas osa puita paloi, ja kaikki vibanta ruoho paloi.

8. Ja toinen enkeli puhalsi pasunaan; niin heitettiin mereen ikäänkuin suuri, tulena palava vuori; ja kolmas osa merta muuttui vereksi, 9. ja kolmas osa luoduista, mitä meressä on ja joissa henki on, kuoli, ja kolmas osa laivoista hukkuu.

10. Ja kolmas enkeli puhalsi pasunaan; niin putosi taivaasta suuri tähti, palava kuin tulisoibtu, ja se putosi virttoihin, kolmanteen osaan niistä, ja vesilähteisiin. 11. Ja tähden nimi oli Koiruoho. Ja kolmas osa vesistä muuttui koiruohoksi, ja paljon ihmisiä kuoli vedestä, koska se oli karvaaksi käynyt. 12. Ja neljäs enkeli puhalsi pasunaan; niin kolmas osa auringosta ja kolmas osa kuusta ja kolmas osa tähdistä lyötiin vitsauksella, niin että kolmas osa niistä pimeni ja päivä kolmannelta osaltaan oli valoton, ja niin myös yö.

Pasuunat ovat merkkitorvia enemmän kuin musiikillisia instrumentteja – niin nytkin. Pasuunoiden kautta Jumala varoittaa, herättelee, kutsuu katumukseen epäuskoista maailmaa. Samalla ne ovat Jumalan omille kuvaamassa Herran kaikkivaltiota – siten kaikesta huolimatta vahvistaen heitä toivossa ja luottamuksessa.

Neljä ensimmäistä pasuunaa ovat hyvin samantyyppisiä: ne kuvataan nimenomaan luomakuntaan iskeviksi vitsauksiksi. Siinä missä sinettien hevosmiehet olivat kuvaamassa synnin vaikutusta ihmisyhteisöissä (sotaa, nälkää, kuolemaa) neljä ensimmäistä pasuunaa kuvaavat mitä tarkoittaa se, mistä jo Aadamille sanottiin: "kirottu olkoon maa sinun tähtesi" (1. Moos. 3:17) ja josta Paavali puhui sanoessaan "koko luomakunta yhdessä huokaa ja on synnytystuskissa" (Room. 8:22). Näiden vitsausten kautta turmeltuvat maa ja kasvit, meri, makea vesi ja jopa taivaankappaleet. Tällaisten äärellä helposti tulee ajateltua, että kyse olisi ympäristökatastrofeista yms. Toki voidaan uskoa, että luomakunnan turmeltuminen ja muuttuminen yhä vihamielisemmäksi on osa maailman viimeisiä tapahtumia. Mutta näiden pasuunojen pääasiallinen tarkoitus on kuitenkin toisaalla: ne palauttavat lukijan mieliin Vanhan testamentin kertomuksen Israelin kansan exoduksesta, Egyptin maasta lähdöstä.

Ensimmäinen pasuuna, rakeet ja tuli viittaa 2. Moos. 9:23-25, jossa: "Mooses ojensi sauvansa taivasta kohti, ja Herra antoi jylistä ja lähetti rakeita, ja tulta iski maahan. Näin Herra antoi sataa rakeita yli Egyptin maan." Toisen pasuunan vaikutus, meren muuttuminen vereksi on sekin exoduksesta tuttu: 2. Moos. 7: 17-21, jossa Mooses "kohotti sauvan ja löi Niilivirran veteen faraon ja hänen palvelijainsa nähden; ja kaikki vesi, joka virrassa oli, muuttui vereksi. Ja kalat virrassa kuolivat, ja virta haisi, niin että egyptiläiset eivät saattaneet juoda vettä virrasta; ja verta oli kaikkialla Egyptin maassa. "

Kolmas pasuuna, koiruoho-niminen tähti, joka myrkyttää vedet, ei suoraan liity mihinkään Egyptin vitsauksista, mutta tavallaan laajentaa toisen pasuunan vaikutuksen koskemaan makeaa vettä meren lisäksi. Koiruoho, kitkerä yrtti, on vanhan testamentin kuvastossa juuri kuvaamassa synnin teon katkeraa seurausta. Esim. Jer 9:13-15 "Sentähden, että he ovat hyljänneet minun lakini, jonka minä heille annoin, eivätkä ole kuulleet minun ääntäni eivätkä vaeltaneet sen mukaan, vaan ovat vaeltaneet sydämensä paatumuksessa ja seuranneet baaleja, niinkuin heidän isänsä olivat heille opettaneet, sentähden sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, näin: Katso, minä syötän heille, tälle kansalle, koiruohoa ja juotan heille myrkkyyttä." Tai Sananl. 5:3 " Sillä hunajaa tiukkuvat vieraan vaimon huulet, hänen suunsa on öljyä liukkaampi. Mutta lopulta hän on karvas kuin koiruoho." Kolmas pasuuna vahvistaa sen, minkä lukija muutenkin tietää: vitsausten syynä on ihmisten pahuus, synti ja katumattomuus.

Neljäs pasuuna palaa jälleen exodus-kuvastoon: 2. Moos. 10: 21-22 "Sitten Herra sanoi Moosekselle: 'Ojenna kätesi taivasta kohti, niin Egyptin maahan tulee sellainen pimeys, että siihen voi käsin tarttua'. Ja Mooses ojensi kätensä taivasta kohti, ja koko Egyptin maahan tuli synkeä pimeys kolmeksi päiväksi." Tämän pasuunan kohdalla voidaan myös puhua hengellisestä pimeydestä, sillä harvaa kielikuvaa Raamatussa yhtä usein käytetään kuvaamaan uskoa ja epäuskoa kuin valo-pimeys –vastakkainasettelu. Kristittyjä kutsutaan "valkeuden lapsiksi" (Luuk. 16:8). Heillä on omanaan "elämän valo" eli Kristus itse (Joh. 8:12). Hengellinen ymmärtämättömyys on pimeyttä (Matt. 6:23) ja tällainen pimeyteen eksyminen on vaarana myös uskovilla, jos he lankeavat pois Kristuksesta (Joh. 12:35). Itse valo, Kristus, kuitenkin loistaa pimeyden keskellä, eikä pimeys kykene häntä tukahduttamaan (Joh. 1:5). Siispä neljäs pasuuna puhuu myös hengellisestä pimeydestä, joka synnistä seuraa.

Kaikille näistä pasuunoista on yhteistä se, että niiden tuottama vaikutus on *rajattu*. Jumala ei polta koko maata, ei myrkytä koko merta, kaikki valo ei katoa – vain kolmasosa. Vitsaukset ovat tarkasti säädeltyjä, ja Jumalan hallinnassa. Kaikkien Egyptin vitsausten yhteydessä muistutettiin kertoa, että ne eivät iskeneet Israelilaisiin, vaan Jumalan valittu kansa varjeltui niiden keskellä. Samoin on lupa uskoa pasuunoidenkin soidessa: niitä ei ole tarkoitettu uskovien kurittamiseksi, vaan epäuskoisen maailman herättämiseksi synnin unesta. Kristityille ne ovat kaikesta huolimatta toivon ääniä – kuten Jeesus sanoo: "Kun nuo tapahtumat alkavat, nostakaa rohkeasti päänne pystyyn, sillä teidän vapautuksenne on lähellä." (Luuk. 21:28) Jeesuksen paluuta edeltävät koettelemukset ovat Kristuksen omille merkkeinä siitä, että Herra on tulossa, aivan kuin Egyptin orjuudessa oleville juutalaisille vitsaukset olivat merkkeinä siitä, että Jumala on tulossa vapauttamaan kansansa.

13. Ja minä näin, ja minä kuulin kotkan, joka lensi keskitaivaalla, sanovan suurella äänellä: "Voi, voi, voi maan päällä asuvaisia niiden jäljellä olevain pasunain äänten tähden, joihin kolmen enkelin vielä on määrä puhaltaa!"

9:1. Ja viides enkeli puhalsi pasunaan; niin minä näin tähden, taivaasta maan päälle pudonneen, ja sille annettiin syvyyden kaivon avain; 2. ja se avasi syvyyden kaivon, ja kaivosta nousi savu, niinkuin savu suuresta pätsistä, ja kaivon savu pimitti auringon ja ilman. 3. Ja savusta lähti heinäsiirkoja maan päälle, ja niille annettiin valta, niinkuin maan skorpioneilla on valta; 4. ja niille sanottiin, etteivät ne saa vahingoittaa maan ruohoa eikä mitään vihantaa eikä yhtään puuta, vaan ainoastaan niitä ihmisiä, joilla ei ole Jumalan sinettä otsassaan. 5. Ja niille annettiin valta vaivata heitä viisi kuukautta, vaan ei tappaa heitä; ja ne vaivasivat, niinkuin vaivaa skorpioni, kun se ihmistä pistää. 6. Ja niinä päivinä ihmiset etsivät kuolemaa, eivätkä sitä löydä; he haluavat kuolla, mutta kuolema pakenee heitä. 7. Ja heinäsiirkat olivat sotaan varustettujen hevosten kaltaiset, ja niillä oli päässään ikäänkuin seppeleet, kullan näköiset, ja niiden kasvat olivat ikäänkuin ihmisten kasvat; 8. ja niillä oli hiukset niinkuin naisten hiukset, ja niiden hampaat olivat niinkuin leijonain hampaat. 9. Ja niillä oli haarniskat ikäänkuin rautahaarniskat, ja niiden siipien kohina oli kuin sotavaunujen ryske monien hevosten kiitäessä taisteluun. 10. Ja niillä oli pyrstöt niinkuin skorpioneilla ja pistimet, ja pyrstöissään niillä oli voima vahingoittaa ihmisiä viisi kuukautta. 11. Niillä oli kuninkaanaan syvyyden enkeli, jonka nimi hebreaksi on Abaddon ja kreikaksi Apollyon.

Viimeistä kolme pasuunaa nimitetään myös voi-huudoiksi, ja näiden pasuunojen kohdalla vitsausten ankaraus entisestään kasvaa.

Ensimmäinen voi-huuto, eli viides pasuuna, on heinäsiirkat – sekin jälleen hyvin tuttu kuva Egyptin vitsauksista (2. Moos. 10:12-15). Heinäsiirkat eivät suomalaisen korvaan kuulosta pahalta, mutta Lähi-idän ihmiselle kyse on todella kammottavasta vitsauksesta – heinäsiirkkaparvea ei pysty torjumaan eikä häätämään pois, siltä eivät suojaa muurit eivätkä vartijat, vaan tuholaiset säälimättä hävittävät koko sadon. Suomalaiselle maanviljelijälle samantapainen vastus olisi siis ehkä halla – se iskee, eikä säästä mitään.

Nyt kuitenkin kyse on jostain aivan muusta kuin tavallisista heinäsiirkoista. Jakeet 7-10 kuvaavat siirkoja tavalla, joka ei sovi mihinkään oikeaan heinäsiirkkään. Ja j.4 paljastaa, että näiden heinäsiirkojen kohteena eivät ole luonnolliseen tapaan puut ja ruoho, vaan ihmiset. Kuitenkin äärimmäisen tärkeä rajausta tähän tehtävään mainitaan: "ainoastaan niitä ihmisiä, joilla ei ole Jumalan sinettä otsassaan" – muistuttaa 7. luvun alussa tapahtuneesta sinetöimisestä.

Kyse näissä heinäsiirkoissa ei ole luonnonkatastrofista, vaan hengellisestä vitsauksesta. Taivaasta maan päälle pudonnut tähti jakeessa 1 viittaa Jes. 14: 12-15. "Kuinka olet taivaalta pudonnut, sinä kointähti, aamuruskon poika! Kuinka olet maahan syösty, sinä kansojen kukistaja! Sinä sanoit sydämessäsi: 'Minä nousen taivaaseen, korkeammalle Jumalan tähtiä minä istuimeni korotan ja istun ilmestysvuorelle, pohjimmaiseen Pohjolaan. Minä nousen pilvien kukkuloille, teen itseni Korkeimman vertaiseksi.' Mutta sinut heitettiin alas tuonelaan, pohjimmaiseen hautaan." Tähti ei Raamatussa useinkaan merkitse taivaankappaletta sellaisenaan, vaan enkeliä. Taivaasta maan päälle pudonnut tähti, joka menee avaamaan "syvyyden kaivon" ei ole mikään muu kuin itse Saatana, Lucifer, "kointähti".

"Syvyys" on demonien, pahan voimien tyssija. Se ei kuitenkaan ilmeisesti ole asukkailleenkaan hyvä paikka olla, anelivathan pahat henget, ettei Kristus käänsi niitä takaisin "syvyyteen" (Luuk. 8:31) vaan antaisi niiden mennä sikalaumaan. Samaten Ilmestyskirjassa kerrotaan pedon nousevan "syvyydestä"

(Ilm. 11:7). Tyatiran seurakunnan harhaopettaja Isebel opetti seuraajansa tuntemaan "saatanan syvyyksiä" (Ilm. 2:24).

Savu, joka syvyyden kaivosta nousee, tuo mukanaan heinäsiirkat ihmisiä piinaamaan – pahat henget. Mutta savu itse myös "pimitti auringon ja ilman". Neljännen pasuunan tuoma pimeys pahenee nyt entisestään, kun perkeleen voimat pimentävät auringon.

Tällaisen pimeyden keskellä kristittyjä lohduttaa Raamatun todistus siitä, että uskovat eivät joudu elämään samassa pimeydessä. Se, joka seuraa Kristusta ei vaella pimeydessä, vaan hänellä on "elämän valkeus" (Joh. 8:12). Hengellisen pimeyden keskellä Jumalan sana on valonamme: "Sinun sanasi on lamppu, joka valaisee askeleni, se on valo minun matkallani" (Ps. 119:105) ja "Sitä lujempi on meille nyt profetallinen sana, ja te teette hyvin, jos otatte siitä vaarin, niinkuin pimeässä paikassa loistavasta lampusta, kunnes päivä valkenee ja kointähti koittaa teidän sydämissänne." (2.Piet. 1:19)

Heinäsiirkat kuvataan nyt sellaisiksi, joilla on valta iskeä niin kuin skorpionia – ne piinaavat ihmisiä mutta eivät tapa heitä. Tämä on ilmeisesti kuva ihmisten arjesta: 1200 skorpionilajista vain 20 on ihmiselle tappavan myrkyllisiä. Muiden pistokset kyllä sattuvat hirvästi, mutta eivät surmaa. Näin voi olla myös hengellisen pimeyden keskellä: ihmiset ajetaan epätoivoon, merkityksettömyyteen, kärsimykseen – mutta he eivät kuole.

Kristuksen omille on kuitenkin annettu lupaus: "Katso, minä olen antanut teille vallan tallata käärmeitä ja skorpioneja ja kaikkea vihollisen voimaa, eikä mikään ole teitä vahingoittava." (Luuk. 10: 19) Kun kristityt ovat varustettuja pimeydenkin keskellä loistavalla valolla, Kristuksen sanalla, kun heillä on Jeesus sydämessään ja sitä myöten "elämän valkeus", silloin he ovat myös varjeltuja pahoilta hengiltä, kuten j. 4 sen alleviivaakin: heinäsiirkat eivät saa vahingoittaa niitä, joilla on Jumalan sinetti.

Näidenkin valta on silti rajattu: Johannekselle näytetään, että heinäsiirkat saavat piinata uhrejaan viisi kuukautta. Epäuskoistenkin osaksi tulevilla koettelemuksilla on tavoite – saada aikaan katumusta ja kääntymys, kyse on Jumalan "vasemman käden työstä" joka valmistaa ihmistä evankeliumia kuulemaan. Jakeet 20-21 osoittavat, että kaikkien koettelemusten päämääränä on kuitenkin ihmisten kääntäminen pois tuhoon vievältä tieltä.

Heinäsiirkoilla on päässään "ikään kuin seppeleet", tärkeä huomata tuo "ikään kuin"! Ne näyttävät voittajilta, ne näyttävät siltä, kuin niille annettaisiin valta ja kunnia – mutta se on vain näennäistä. Näin usein tässä elämässä käy: näyttää siltä kuin paha voittaisi ja vääryydelle annettaisiin kaikki kunnia – mutta todellisuudessa se on vain näennäistä voimaa ja kunniaa.

Pahojen henkien päämiehen nimi Abaddon/Apollyon merkitsee kummallakin kielellä hävittäjää, tuhoajaa. Saatanan nimistä *sátan* merkitsee "vastustajaa, syyttäjää" ja *diabolos* "erilleen heittäjää". Nyt kyse ei ole uskovien syyttäjistä tai kirkon hajottajasta, vaan ihmisten hengellisestä tuhoajasta.

12. Ensimmäinen "voi!" on mennyt; katso, tulee vielä kaksi "voi!"-huutoa tämän jälkeen.

13. Ja kuudes enkeli puhalsi pasunaan; niin minä kuulin äänen tulevan kultaisen alttarin neljästä sarvesta, Jumalan edestä, 14. ja se sanoi kuudennelle enkelille, jolla oli pasuna: "Päästä ne neljä enkeliä, jotka ovat sidottuina suuren Eufrat-virran varrella". 15. Silloin päästettiin ne neljä enkeliä, jotka hetkelleen, päivälleen, kuukaudelleen ja vuodelleen olivat valmiina tappamaan kolmannen osan ihmisistä. 16. Ja ratsuväen joukkojen luku oli kaksikymmentä tuhatta kertaa kymmenen tuhatta; minä kuulin niiden luvun. 17. Ja tämänkaltaisilta minusta näyttivät bevoset ja niiden selässä

istujat näyssä: ratsastajilla oli tulipunaiset ja tummansinervät ja tulikivenkeltaiset haarniskat; ja hevosten päät olivat kuin leijonain päät, ja niiden suusta lähti tuli ja savu ja tulikivi. 18. Näistä kolmesta vitsauksesta sai kolmas osa ihmisiä surmansa: tulesta ja savusta ja tulikivestä, jotka lähtivät niiden suusta. 19. Sillä hevosten voima oli niiden suussa ja niiden hännässä; niiden hännät näet olivat käärmeitten kaltaiset, ja niissä oli päät, joilla ne vahingoittivat.

Kuudes pasuuna on kaikkein ankarin – edellä on ihmisiä vain piinattu, mutta nyt tapetaan. On jälleen tärkeä huomata kuinka tarkkaan rajattu tämäkin vitsaus on: hetkelleen, päivälleen, kuukaudelleen ja vuodelleen – kaikki ilmestyskirjan vitsaukset ovat äärimmäisen tarkkaa työtä Jumalan kädestä. Mitään ei tapahdu hänen sitä tietämättä ja etukäteen tuntematta.

Huuto, joka päästää sotajoukon valloilleen, ei tule Abaddonin suusta, ei epäuskoisten ihmisten suusta, vaan se tulee "Jumalan edestä", alttarin neljästä sarvesta. Kyse on siitä suitsutusalttarista, jossa jakson alussa *pyhien rukoukset* kuulutettiin Jumalan edessä. Nyt hurjalla tavalla nähdään, millainen Jumalan antama *rukousvastaus* voi olla: kun pyhät rukoilevat Sanan leviämistä yli maanpiirin ja ihmisten uskoon tuloa, voi Jumala antaa rukousvastaukseksi kovia koettelemuksia. Kaiken päämääränä on, että näiden koettelemusten kautta ihmiset voisivat pysähtyä, luopua pahoilta teiltään ja tulla tuntemaan Jumalan. Tästä puhuu surullisella tapaa jakson päätös:

20. Ja jäljelle jääneet ihmiset, ne, joita ei tapettu näillä vitsauksilla, eivät tehneet parannusta kättensä teoista, niin että olisivat lakanneet kumartamasta riivaajia ja kultaisia ja hopeaisia ja vaskisia ja kivisiä ja puisia epäjumalankuvia, jotka eivät voi nähdä eikä kuulla eikä kävellä. 21. He eivät tehneet parannusta murhistaan eikä velhouksistaan eikä haureudestaan eikä varkauksistaan.

Kaiken synnin takana on lopulta aina epäjumalanpalvelus – eli se, että ei odoteta Taivaan Jumalalta kaikkea hyvää ja panna turvaa häneen kaikessa vaikeudessa. Riivaajat ja epäjumalat eivät useinkaan ole konkreettisia epäjumalankuvia, vaan meidän aikanamme yhä enemmän ideologioita, elämän arvoja, saavutuksia, tiettyihin joukkoihin kuulumista, nautintoja yms. Kaikki ne ovat kuitenkin lopulta mykkiä, kuuroja ja elottomia epäjumalia, jotka eivät voi antaa sitä, mitä ihminen lopulta niiltä kaipaa: elämää ja elämän tarkoitusta.